اتباع الرّسول

تالیف

ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرّسُول

تالیف
ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .- حائل .

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية　　أ - العنوان

ديوي ٢٣٩　　١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

ځانګړنې

دکتاب نوم : اتباع الرسول

لیکونکی : ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

خپرونکی : ادارة احیاء الدعوة الاسلامیة

تیراژ : ۵۰۰۰

نیټه : صفر ۱۴۰۹ هـ ق - وږی ۱۳۶۷

دوهم چاپ : ذوالحجه ۱۴۰۹هـ

تیراژ : ۵۰۰۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

گڼه | موضوع

گڼه	موضوع	مخ
۱-	سریزه	۱
۲-	اتباع الرسول قرآني حکم دی	٤
۳-	د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده	۹
٤-	د قیامت په ورځ به خلک د رسولانو د اتباع ارمان کوي	۱۸
۵-	د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم نه د ننوتو سبب دی	۲۰
٦-	هغه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي هغه منافق دی.	۲٤
۷-	د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شي کیدای.	۲۵
۸-	کوم عمل کې چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وي هغه باطل دی.	۲۷
۹-	اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه	۳۲
۱۰-	د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورو سته د چا اتباع په مسلمانانو لازمه نه ده	٤۰
۱۱-	د تقلید رد	٤۳
۱۲-	د تقلید لغوي معنیٰ	٤۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

گڼه	موضوع	
۱۳	د تقلید اصطلاحي معنیٰ	٤٥
۱۴	تقلید کله شروع شو	٥٢
۱۵	د تقلید رد د سلف صالحینو څخه او د امامانو او نورو دامت د علماوو د اقوالو په تائید	٦٦
۱۶	د اختلاف په وخت کې د حل لاره	٩٧
۱۷	د الله تعالی او د پېغمبر د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم په مقابل کې د رائې منل ګمراهي ده.	١٠٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادی له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدی هدی محمد صلی الله علیه و سلّم و شر الامور محدثاتها و کل محدثة بدعة و کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.

الله سبحانه و تعالیٰ چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه را بښکته کاوه نو ورته یې وویل:

«قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» سورة البقره - ۳۸ -

«موږ وویل کوز شئ د جنت څخه ټول نو که تاسو ته زما له لوري څه هدایت راغی نو هغه چا چه زما د هدایت تابعداري وکړه نه به په هغوی ویره وی او نه به غمجن کیږي»

په دی ایت کښې الله آدم علیه السلام او ټولو بنی آدمو ته دا خبر ورکړی دی چه زه به هدایت رالیږم او د دی هدایت تابعدارو ته یې بشارت او زیری ورکړی دی. د هدایت په هکله د دی ایت په تفسیر کښې حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کښې داسی لیکی:

«قال ابوالعالية الهدیٰ الأنبياء والرّسل والبينات والبيان، و قال مقاتل بن حيان: الهدیٰ محمد صلّى الله عليه و سلّم وقال الحسن الهدیٰ القرآن» تفسیر ابن کثیر ص ۸۳ ج ۱ /

«ابوالعالية ویلی دی چې له هدایت څخه مراد انبیاء، رسولان او د هغوی معجزی، دلائل او بیان دی. او مقاتل بن حیان ویلی دی چې هدایت عبارت دی د محمد صلی الله علیه وسلّم څخه او حسن بصری ویلی دی چې هدایت قرآن دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دری واړه قوله صحیح ده ځکه چې تولو امتونو لپاره هدایت انبیاء او د الله فرمانونه دی او اخری امت لپاره اخری پیغمبر خاتم الانبیاء محمد صلی الله علیه وسلم او په هغه باندې د الله له لوري رالیږل شوی کتاب قرآن کریم دی.

نو په هر امت باندې د خپل رسول او نبی اطاعت فرض ؤ او هر امت ته چې کله الله تعالیٰ کوم پیغمبر رالیږلی دی هغوی ته یې د دی حکم کړی دی چې زما د رالیږل شوی رسول اطاعت او تابعداری وکړی لکه چې الله تعالیٰ فرمایي:

«وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ» الایه سورة النساء - ۶۴.

«او مونږ هیڅ یو رسول نه دی لیږلی مګر د دی لپاره چې د هغه تابعداری وشي د الله په حکم».

نو هر امت ته چې کوم پیغمبر لیږل شوی ؤ هغوی د هغه رسول او نبی په تابعداری او اطاعت مأمور ؤ.

او مونږ ته الله ج اخری پیغمبر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د رسول په حیث رالیږلی دی لکه چې فرمایي:

«وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الایه» سورة آل عمران ۱۴۴. «محمد ندی مګر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخکښې هم رسولان تیر شویدی» او محمد صلی الله علیه وسلم الله تعالیٰ دکوم خاص قوم لپاره نه بلکې تر قیامته پورې ټولو خلقو لپاره رالیږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ» سورة سباء ٢٨.

«مونږ نه يې لیږلی مګر ټولو خلکو لپاره زیرې ورکوونکی او ویره وونکی لکن زیات خلك نه پوهیږي» سورة سبا (٢٨) نو مونږ هم دغه اخرې رسول په اطاعت مأمور یو او دده په منلو کښې د الله رضا، کامیابی او جنت ته داخلیدل او دده په نه منلو کښې د الله غوسه، ناکامی او جهنم دی.

اتباع الرّسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکریم کښی زیات نصوص راغلی دی او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوی چې مونږ د الله او دهغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت وکړو.

«وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ» سورة الانفال (١)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان یاست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ اَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ « سورة التغابن: — ۱۲ -

« او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زموږ په رسول بنکاره رسول دی »

او الله تعالیٰ فرمائي:

« يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَ لَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْمَعُوْنَ.

سورة الانفال (۲۰)

« ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال داچي تاسو اورئ »

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ الرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ « سورة ال عمران (۱۳۲)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ دی لپاره چي په تاسو رحم وشي او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ اَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَ احْذَرُوْا فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوْا اَنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ « سورة المائده (۹۲)

او د الله اطاعت وکړئ او ——— د رسول اطاعت وکړئ او وويريږئ ». که تاسو وګرځيدئ نو پوه شئ چي زموږ په رسول بنکاره رسول دی ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ أُولٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ إِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ » - سورة التوبة (٧١) -

« او مؤمنان سړي او مؤمنا ني ښځي ځيني د ځينو دوستان دی امر کوی په نیکۍ او منعه کوی له بدۍ څخه او لمونځ کوی او زکات ورکوی او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوی زر ده چي الله په دغه کسانو رحم وکړي. بي شکه الله غالب او د حکمت والا دی ».

او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَأُولٰئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّيْنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَحَسُنَ أُولٰئِكَ رَفِيْقًا » - سورة النساء (٦٩) -

« او چا چي د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وی چي الله په هغوی انعام کړیدی د انبیاء ریښتونو، شهداؤ او صالحینو څخه او دوی ډیر ښه ملګري دي ».

او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا » سورة الحشر (٧)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه شي چي تاسي ته رسول درکړي وي نو وي نيسئ او د هغه شي څخه چي منعه کړي ياست ور څخه منعه شئ •

رسول الله صلى الله عليه وسلم مونږ ته قرآن او حديث پري ايښي دي او د قرآن او حديثو د خلاف څخه يې مونږ منعه کړي يو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره ښه نمونه رسول الله صلى الله عليه وسلم دي په هر څه کښي بايد د هغه پيروي وکړو او د خلاف څخه ځان وساتو. الله تعالى فرمائي:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝ الأحزاب (۲۱)

• بي شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښي ښه تابعداري ده د هغه چا لپاره چي د الله او د قيامت د ورځي اميد لري او الله ډېر ياد کړي •۔

نو زمونږ کاميابي په دې کښي ده چي د رسول الله صلى الله عليه وسلم تابعداري وکړو او د بل هيچا په تابعداري کښي کاميابي نشته.

الله تعالى فرمائي:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲.

ورته ووايه اى محمده! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداري وکړي ه الله به تاسو سره محبت وکړي او ستاسو ګناهونه به وبخښي او الله بخښونکی او مهربان دی" ورته ووایه چې د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که دوی په شا وګرځېدل نو بې شکه الله کافران نه خوښوي".

نو معلومه شوه چې څوک وائي: زه د الله تعالی بنده یم او د هغه سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالی د رالېږل شوي رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت "منل" کوي او که چا د الله تعالی د رسول و نه منل هغه کافر شو نو ځکه الله تعالی وویل چې" الله کافرانو سره محبت نه کوي" او د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت او تابعداري کښې د فلاح او اطمنان شړوند دی.

الله تعالی فرمائي:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَ لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

سورة الانفال (۲۴).

"ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول کړئ کله چې تاسو هغه ته رابلي چې تاسو ژوندي کوي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ» سورة النساء (۸۰).

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُّوْحٰى» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مګر وحی ده چې ورته کیږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَا اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِیْ خَزَائِنُ اللّٰهِ وَلَا اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا اَقُوْلُ لَكُمْ اِنِّیْ مَلَكٌ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰى اِلَیَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِی الْاَعْمٰى

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام - ۵۰ -

ای محمده! ورته ووایه چي زه تاسو ته دا نه وایم چي ما سره د الله خزانې دي او نه زه په غیبو پوهیږم او زه تاسو ته دا نه وایم چي زه فرښته یم زه تابعداري نه کوم مګر د هغه شي چي ما ته یې وحی کیږي. ورته ووایه چي آیا برابر دي ړوند او لیدونکي».

او الله تعالی فرمایي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِآيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ. سورة الاعراف -۲۰۳-

او کله چي ته نه وړی دوی ته یو ایت نو وایي چي ولي یې ته پخپله نه غوره کوي ورته ووایه چي زه یواځي د هغه تابعداري کوم چي ما ته یې زما د رب له لوري وحی کیږي. دا قرآن ستاسو د رب له لوري دلائل دي او هدایت او رحمت دي هغه قوم لپاره چي ایمان راوړي.

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله زیات احادیث هم راغلي دي چي د مثال په توګه به زه یو څو لوستونکو ته وړاندي کړم. عن ابن هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ما امرتکم به فخذوه وما نهیتکم عنه فانتهوا"
رواه ابن ماجة.

د ابوهریرة رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی،

څه شی باندی چې ما تاسو ته امر کړی وی هغه واخلی او د څه شی څخه می چې منعه کړي یاست د هغې څخه منعه شی".

بل روایت کښې راځي؛

عن انس عن النبی صلی الله علیه وسلم قال: "ثلاث من کن فیه وجد حلاوة الإیمان من کان الله ورسوله احب الیه مما سواهما ومن احب عبداً لایحبه الا الله ومن یکره ان یعود فی الکفر بعد اذ انقذه الله کما یکره ان یلقی فی النار"

انس رضی الله عنه نه روایت دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي: "دری خبرونه دي چې چاکښې وو نو د ایمان خوند والي به پري ومومي چا ته چې الله او د هغه رسول د بل هرچا نه زیات محبوب وي، او څوک چې د چا سره محبت کوي یواځي د الله لپاره وي او چاچې دا بده وګڼله چې کفر ته بېرته وګرځي وروسته له دې چې الله ورته خلاص کړېدی لکه څنګه چې دا بده ګڼي چې اور کښې ولوېږي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائی

"والذی نفسی بیده لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لما جئت به" .   الاربعین النوویه

قسم دی په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښې دی، ستاسو څخه یو کس تر هغه پورې مؤمن کیدای نشي ترڅو پورې چې د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چې زه پرې راغلی یم؟

او دا هله معلومیږي چې یو حدیث د چا د رائی خلاف راشي نو که هغه خپله رایه پریښوده او حدیث یې واخیست مؤمن دی او که حدیث یې پریښود او د خپل خواهش یې ومنل نو هغه هیڅکله مؤمن کیدای نشي

همدارنګه حدیث کښې راځي،

"عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: لا یؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین"

متفق علیه

انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی : ستاسو یو کس تر هغې مؤمن کیدای نشي ترڅو چې زه ورته د پلار، خوی او ټولو خلکو څخه زیات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د محبت دعوه کوي او بیا خپله خبره یا د خپل مشر، امام، پلار او یا بل چا خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په مقابل کښې مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي. -

بل حدیث کښې راځي

• عن المقداد بن معد یکرب رضی الله عنه قال : قال

رسول الله صلی الله علیه وسلم : الا هل عسی رجل یبلغه

الحدیث عنی وهو متکئ علی اریکته فیقول بیننا و بینکم

کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا

فیه حراماً حرّمناه ، وإن ما حرم رسول الله کما حرّم الله •

رواه الترمذی وابوداود واللفظ للترمذی

د مقداد بن معدیکرب رضی الله عنه څخه روایت دی هغه وائي

چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : خبردار ! نژدې ده

چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به تخت ځای

تکیه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسي ترمینځ د الله

کتاب دی نو پدې کښې مو چې څه حلال و مینده هغه به حلال

کړو او پدې کښې مو چې څه حرام و مینده هغه به حرام کړو ، - او

بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړي دي هغه

د هغې په شان دي چې الله حرام کړي دي • .

او داځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام

یا حلال نه کړې بلکې د وحی تابعداري کوي ، او دا حدیث

په پرویزیانو باندې د پرښه رد دی چې هغوی وائي : یوازې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو ته ضرورت نشته ، او ځيني احناف هم د پرویزیانو څخه څرکم ندي ځکه چي دوی هم په د پروښایونو کښي احادیث نه مني او په لیری تاویلونو قرآن او احادیثو سره معارض واقع کوي ، او دا هم وايي چي کتاب الله باندي زیادت په خبر واحد ندی جائز حال دا چي دا خبره بالکل صحیح نده بلکي د پروښایونو کښی احنافو هم په خبر واحد باندي په کتاب الله زیادت جائز کړی دی .

همدا رنګه بل روایت کښی راځي

عن أبي موسى الاشعرى رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إن مثلى ومثل ما بعثني الله به كمثل رجل أتى قومه فقال: إني رأيت الجيش بعينيّ وانا النذير العريان فالنجاء النجاء، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعنى واتبع ما جئت به ومثل من عصانى وكذب ما جئت به من الحق.

متفق عليه

د ابو موسی اشعری رضي الله عنه نه روایت دی هغه وايي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چي الله زه پري رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چي خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشی او ورته ووائی چې ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر لیدلی دی او زه بربنډ ویره ونکی یم نو ځانونه خلاص کړی، ځانونه خلاص کړی. نو یوه ډله د ده د قوم څخه دده خبره ومنی او د شپې لاړ شی نو نجات بیاموی او یوه ډله ورته ووائی چې ته دروغ وائې او خپل ځای کښې سهار کړی نو سهار کښې ورباندې لښکر راشي او هلاك او برباد يې کړی. نو دا دهغه چا مثال دی چې زما يې ومنل او د هغه دين تابعداری يې وکړه چې زه پرې راغلی یم او د هغه چا مثال دی چې زما يې ونه منل او زه چې په کوم حق راغلی یم هغه يې دروغ وګڼل»

دا حدیث ددی ښکاره دلیل دی چې چا د رسول الله صلی الله علیه وسلم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات وموندہ او چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ونه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم

«من أطاعنی فقد اطاع الله ومن عصانی فقد عصی الله».

رواه ابن ماجة.

د ابو هریرة رض نه روایت دی هغه وائی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمايلي دي :

«چاچې زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچې زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

همدارنګه بل حديث کښې راځي :

«عن ابي هريرة رضي الله عنه ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: كل امتي يدخلون الجنة الا من أبى قالوا ومن يأبى قال من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد ابى»

رواه البخاري.

د ابوهريرة رضي الله عنه نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وويل :

زما ټول امت به جنت ته داخليږي مګر هغه څوك نه داخليږي چې انكار يې وكړ. صحابه وُ وويل: څوك انكار كوي؟ رسول الله صلى الله عليه وسلم وويل: چاچې زما ومنل جنت ته داخل شو او چاچې زما ونه منل هغه انكار وكړ».

د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع په هكله زيات احاديث او اثار راغلي دي او دا ځكه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم په اتباع كښې كاميابي ده او د رسول الله صلى الله عليه وسلم مونږ ته ډير ښكاره او واضح دين پرې ايښې دى لكه چې فرمايي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علیٰ مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»

رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې اېښې یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډیر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم پکښې مبهمه او نامعلومه نه ده یواځې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوی څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قيامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع آرمان كوي

الله تعالى فرمايي:

«وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ»

سورة ابراهيم ۴۴.

او ووېره وه خلك د هغه ورځې څخه چې را به شي دوی ته عذاب او ظالمان به وايي چې ای زمونږ ربه موږ ته دی نيږدې ته وروسته كړه موږ به ستا دعوت قبول كړو. او د رسولانو تابعداري به وكړو. ايا تاسو مخكښې له دی قسم نه وو كړي چې تاسو ته هيڅ زوال نشته».

نو د قيامت په ورځ به وايي چې ای ربه موږ دنيا ته ولېږه چې ستا د رسولانو اتباع وكړو حال دا چې بيا دنيا ته راتلل نشته نو بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوی چې کاش هو ښ د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری کړی وای او د نورو خلکو تابعداری مو نه وای کړې.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ۝ يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ۝ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوی و به وائي چې کاش ما د رسول الله ﷺ لار نیولی وای های افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه زه یې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لاری کړم وروسته له هغې چې ماته راغی او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستی پریښوونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکی د دی ارمان کوی چې کاش موښ د رسول الله ﷺ تابعداری کړی وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او ...... مې نه وای منلی هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی

الله تعالیٰ فرمائي:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا » سورة النساء - ۱۱۵.

او هغه چا چي خلاف وکړ د رسول وروسته له هغي چي دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداری یې وکړه غیر د مؤمنانو د لاري نو ور به یې ګرځوو هغه لوري ته چي وګرځیده او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ورګرځیدو ».

او الله تعالیٰ فرمایي:

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ » سورة الانفال - ۱۳.

دا په سبب د دی چي هغوی خلاف کړی و د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړي د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالی فرمائي:

«تِلْكَ حُدُودُ اللهِ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ».

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دی او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول. نو داسې جنتونو ته به یې داخل کړي چې لاندې تري ویالې بهیږي په دی کښې به همیشه وي او دا لویه کامیابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه یې تجاوز وکړ نو اور ته به یې داخل کړي همیشه به پکښې وي او د هغه لپاره سپکوونکي عذاب دی.

الله تعالی فرمایي:

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» سورة النور - ۶۳ -

نو هرو مرو دی وویریږي هغه کسان چې د رسول د طریقې نه خلاف کوی چې دوی ته به فتنه ورسیږي او یا به ورته دردناک

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناك عذاب ورسيږي .

تفسير ابن كثير د دی ايت په تفسيركښې داسې ليكي :

(فليحذر الذين يخالفون عن امره) ای عن امر رسول الله صلی الله عليه وسلم وهو سبيله ومنهاجه وطريقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وماخالفه فهومردود علی قائله وفاعله كائنا من كان كما ثبت فی الصحيحين وغيرهما عن رسول الله صلی الله عليه وسلم أنه قال : " من عمل عملا ليس عليه أمرنا فهو رد " ای فليحذر وليخش من خالف شريعة الرسول باطنا وظاهرا (ان تصيبهم فتنة) ای فی قلوبهم من كفر اونفاق او بدعة (اويصيبهم عذاب اليم) ای فی الدنيا بقتل أوحد أوحبس أونحو ذلك ".

تفسير ابن كثير ص ۳۰۷ ج ۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلی الله عليه وسلم امردی چې هغه د رسول الله صلی الله عليه وسلم لار ، طريقه ، طرز عمل او شريعت دی نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل كيږي نو هغه چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبليږي به او كوم چې مخالف وي نو هغه به د هغه ويونكي او كوونكي باندې رد كيږي هر څوك چې وي .

لكه چې په صحيح بخاری او صحيح مسلم او نورو كتابونو كښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :

«چا چې داسې عمل وکړ چې زمونږ په طریقه نه وُ نو هغه رد دی».

نو معنی دا شوه چې اړو مرو دې ووېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطني مخالفت کوي چې دوی ته به ددوی په زړونو کښې فتنه ورسېږي د کفر، نفاق او بدعت څخه، او یا به ورته دردناک عذاب ورسېږي، په دنیا کښې په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې نور وسره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع

څخه خلک منع کوي هغه منافق دی

الله تعالی فرمائي :

« وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا » . النساء - ٦١

« او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی دی او رسول ته نو ته به گوری منافقان چې بندوی خلک له تا نه په بندولو سره » .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي او داسې منافق صفته خلک په اوسني وخت کښې ډیر زیات دي چې هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړي دین څخه خلک په ډول ډول پلمو منع کوي کله وریته وائي چې دا حدیث زمونږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډیرو بعید و تاویلونو سره خلک د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقو څخه لیری کوي او کله دیوي د ینی درسگاه ، جومات او ټولنې څخه خلک بندوي او وریته وائي چې هلته لاړ نشی هغه خلک وهابیان دي او زمونږ مذهب نه مني . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالی فرمايي :

« فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

النساء (۶۵)

نه ده داسې لکه څنګه چې دا خلك ګمان کوي . او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر ديچې حاکم ونکړي تا په هغه څه کښي چې د دوی ترمينځ پیکښي اختلاف پيدا شوی وی او بیا ستا د فیصلې په هکله په خپلو ځانونو کښي تنګي ونه ومومي او تسليم شي په تسلیمېدو سره » .

الله تعالی په خپل ذات قسم کوي چې دا خلك نر هغې مؤمنان کېدای نشي ترڅو چې د اختلاف په وخت کښي په تا فیصله ونکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا ستا فیصلې ته داسې غاړه کښېږدي چې پرې خوشحاله وي او خفه نه وي ، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته پکار دي چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او د خلکو په رأیو او اجتهادو نو فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته همدا دوه شیان پرې ایښې دي چې یو قرآن او بل نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راغلي :

عن ابن عباس رضي الله عنهما ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خطب في حجة الوداع فقال : " ترکت فیکم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً کتاب الله وسنة نبیه " . رواه الحاکم

د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :

" ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښې دي که تاسو پرې منګولې ولګولې نو هېڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د هغه د نبي سنت دی " .

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او په دې دواړو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه چا پرېښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیارې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع

نوي هغه باطل دی

الله تعالی فرمائي :

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾

محمد : ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر يې کړېدی او د الله د لارې نه يې خلك بند کړيدي او د رسول خلاف يې کړيدی وروسته له هغې چې هدايت ورته ښکاره شو نو هيڅکله الله ته هيڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به يې عملونه برباد کړي .
ای مؤمنانو ! د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ .

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې يې وې هغه بدعت دى او هر بدعت ګمراهي ده
لکه چې په حديث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله الأنصارى قال خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم فحمد الله واثنى عليه ثم قال : إن افضل الهدى هدى محمد صلى الله عليه وسلم وشر الأمور محدثاتها وكل بدعة ضلالة " .

د جابر بن عبد الله الانصارى رضى الله عنه نه روايت دى هغه وائي چې مونږ ته رسول الله صلى الله عليه وسلم خطبه ولوستله نو د الله حمد او ثنا ئې ووېله بيائې وفرمايل : بهتره لاره او هدايت د رسول الله صلى الله عليه وسلم هدايت او طريقه ده او په کارونوکښې بدې چې دي هغه نوي کارونه دي او هر بدعت ګمراهي ده .

په يو حديث شريف کښى راځي :

عن عائشة رضى الله عنها قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : من احدث فى امرنا هذا ماليس منه فهو رد " .

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عائشې رضى الله عنها څخه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل : چاچې زمونږ پدې دين کښې نوى کار پيدا کړ چې د دى څخه نه وي نو هغه رد دى " .

په بل روايت کښى راځي چې چا داسې عمل وکړ چې زمونږ طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوره هغه رد دی.

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعنې مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت گمراهي ده او لکه څنګه چې داوسنی زمانې مبتدعین وائي چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحیح نده بلکې هر بدعت گمراهي ده او بدعت کښې سېه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائي:

من ابتدع فی الإسلام بدعة یراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلی الله علیه وسلم خان الرسالة لأن الله یقول «الیوم أکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتی...» . فما لم یکن یومئذ دینا لایکون الیوم دینا».

اصول فی البدع والسنن ص٤

چاچې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئې حسنه بدعت گڼه نو ده دا گمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښې خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالی فرمائي «نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دین پوره کړیدی». نو هغه ورځ د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې چې څه شی دین نوه نو نن هم دین ندی.

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمائي:

«اتبعوا ولا تبتدعوا فقد کفیتم». رواه الدارمی

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

څکه چې تاسې ته دين پوره او بس شوی دی".

همدا رنګه يو بل روايت کښې راځي :

"عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد اذن فيه ونحن نريد أن نصلي فيه فثوب المؤذن فخرج عبد الله بن عمر من المسجد وقال : أخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم يصل فيه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روايت دی هغه وائي چې زه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما سره يو جومات ته ننوتم چې په هغه کښې اذان شوی ؤ او مونږ غوښتل چې لمونځ پکښې وکړو نو مؤذن آواز وکړو چې لمانځه ته راشئ نو عبد الله بن عمر د جومات نه ووت او وې ويل : مونږ د دې بدعتي له جوماته وباسئ - او لمونځ ئې پکښې ونکړو .

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښې ښه کار معلوميږي لکن د رسول الله صلی الله عليه وسلم په وخت کښې د اذان نه غير داسې آواز نه ؤ شوی نو څکه ورته عبد الله بن عمر بدعت ووايه .

نو که اسلام کښې چيرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ . او عبد الله بن عمر رضی الله عنهما به ورته ښه کار ويلی ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت ووايه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او داځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدارنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که بیا و کړ ګناه یې وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدارنګه نور زیات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږي چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده .

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښې د پر کلك وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری یې په هرڅه کښې کوله لکه چې په حدیث کښې راځي:

« عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم

أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتيم الذهب فقام النبی صلی الله علیه وسلم فقال: إنی کنت البس هذا الخاتم وإنی لن البسه ابداً فنبذه. فنبذ الناس خواتيمهم » رواه احمد

د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو یوه ګوته جوړه کړه او په لاس یې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو ګوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم پوره ته شواو ویې ویل چې: ما داکوته په کوته کړی وه. خوزه به یې نو رهېڅکله په کوته نه کړم نوکوته یې وغوړځوله خلکو هم خپلې کوټې وغوړځولې

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل أهله أن یأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أحدّثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما کلمه عبدالله حتی مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه ددی نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهمایو ځوی وویل: چې مونږ به یې منع کوو عبدالله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وائي چې عبدالله ن عمر خپل ځوی سره ترمرګه پورې خبرې ونه کړې.

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبد الله انہ سمع رجلا من اهل الشام وهو یسئلُ عبد الله بن عمر عن التمتع بالعمرة الی الحج فقال عبد الله بن عمر هی حلال فقال الشامی ان اباك قد نهی عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأیت ان کان ابی نهی عنها وصنعها رسول الله صلی الله علیه وسلّم امر ابی یتّبع ام امر رسول الله صلّی الله علیه وسلّم فقال الرجل بل امر رسول الله صلّی الله علیه وسلّم فقال لقد صنعها رسول الله صلّی الله علیه وسلّم. رواه الترمذی۔

د سالم بن عبد الله نه روایت دی هغه وائي چي ما د یوه شامی سړي نه واوریدل چي د عبد الله بن عمر څخه یې د حج په هکله د عمري پوښتنه کوله عبد الله بن عمر وویل چي دا کار حلال دی نو هغه شامی وویل چي ستا پلار (عمر) خو خلك ورڅخه منع کول عبد الله بن عمر وویل: ته ما ته دا ووایه چي که زما پلار تري منعه کړی وی او رسول الله صلّی الله علیه وسلّم دا کړی وی. نو زما پلار تابعداری به کیږي او که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم ؟۔

هغه سړي وویل بلکي د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حکم تابعداری به کیږي نو هغه وویل چي رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار کړی دی ۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره ونه منله ـ افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د ښځو متلونه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پېشوا خبرې او داسې نور بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي ـ

همدارنګه بل روایت کښې راځي :

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الی جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال : ان رسول الله نهی عنها وقال «إنها لا تصید صیداً ولا تنکی عدواً وانها تکسر السن وتفقأ العین» قال: فعاد ابن اخیه یخذف فقال: أحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أكلمك ابداً »ـ رواه ابن ماجة .

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو یوه وړه کیڼکۍ (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړ او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دی نه منع کړې او ویلی یې دي: چې دا د وړې کیڼکۍ ګوزار نه ښکار کوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غابښ ماتوي او سترګه را اوباسي ،، سعید وايي چې د عبدالله ورارة بیا دا کوزار ونه شروع کړل نو عبدالله ورته وویل چې زه تا ته حدیث وایم چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار منع کړی دی او ته بیا ګوزار ونه کوی ؟. زه به تا سره هیڅکله خبرې ونه کړم.

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن زید بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت علی النبی صلی الله علیه وسلم وعلی ازار یتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان کنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازاری الی نصف الساقین فلم تزل ازرته حتی مات. رواه احمد.

زید بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روایت کوي هغه وايي چې زه رسول الله صلی الله علیه وسلّم با ندې ورننوتم او زما لونګ ؤ چې بنکته ځانګیده نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم وویل چې دا څوك دی ؟. ما ورته وویل چې عبد الله بن عمر. هغه وفرمايل چې که ته د الله بنده يې نو لنګ (پرتوګ) دی اوچت کړه نو ما خپل پرتوګ د پنډیو نیمايي پورې اوچت کړ. زید وايي چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام زمونږ د ملایانو او یا عوامو په شان نه وو چې کله ورته حدیث ووېل شي نو هېڅ پروا پرې نه کوي بلکې ما ډېر داسې خلک لیدلي چې ځانته د علم نسبت کوي او لویه دعوه لري خو کله چې ورته دغه رنګ حدیث وویل شوی لکه عبدالله بن عمر ته چې وویل شو نو هېڅ پروائي نه ده کړې بلکې استهزاء یې کړې ده

وقد جربنا بذلك مراراً۔

د عبدالله بن عباس نه چا د یوې مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه نو عبدالله ورته په حدیث جواب ورکړ هغه سړي وویل چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي نو عبدالله بن عباس په غوسه شو او وې ویل:

یوشك ان تنزل علیکم حجارة من السماء اقول قال رسول الله صلی الله علیه وسلم وتقولون قال عمر وابوبکر؟

تفسیر أضواء البیان ص ۵۱۶ ج ۷ ۔

مجموع فتاویٰ شیخ الاسلام ص ۲۱۵ ج ۲۰ ۔

"نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تیږې راووریږي زه وایم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم داسې ویلي او تاسو وایئ چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي"۔

نو صحابه وو د حدیث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول داسې بدګانه چې ورته یې وویل آسمان نه به دربا ندې تېږې نازل شي ـ لوکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندي وای او زمونږ دا زړنده مقلدین یې لیدلي وای نوځه به یې ورته ویل چې دوی دهر پیر فقیر او امام خبره په حدیث مخکښې کوي.

همدارنګه په بل روایت کښې راځي:

عن ابن الحنظلية قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: نعم الرجل خريم الاسدى لولا طول جمته واسبال إزاره فبلغ ذلك خريما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها شعره الى اذنيه ورفع ازاره الى انصاف ساقيه.

رواه احمد.

ابن حنظلیه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم وفرمایل:

خریم اسدی ډېر ښه سړی دی خوکه د سر وېښتان یې ډېر اوږده نه وای او پرتوګ یې د ګیټکیو نه ښکته نه وای نو دا خبره خریم ته ورسیده نو هغه قیچې راواخیسته او وېښتانئې د غوږونو نیما یې پورې غوڅ کړل او پرتوګ یې د پنډیو نیمايئ پورې پورته کړه.

بل روایت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلّم الحياء خير كله او ان الحياء خير كله فقال بشير بن كعب انا لنجد فى بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة ووقار لله عزوجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتى ذكر ذلك مرتين او ثلاثا فغضب عمران حتى احمرّ عيناه و قال أحدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب ؛

رواه احمد

عمران بن حصين روايت دى هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي چي حيا ټول خير دى او يا بى شكه حيا ټول خير دى نو بشير بن كعب وويل مونږ په ځينو كتابونو او يا حكمت كښى ليدلي دي چي ځيني د حيا نه سكون او وقار دى الله تعالى لره او ځيني ضعف دى نو عمران بيا حديث و وايه او بشير بيا خپله خبره وكړه تردى چي دا خبره ئي دوه يا درى ځل وكړه نو عمران داسي په غصه شو چي سترګى ئي سرى شوى او وئي ويل چي زه درته د رسول الله صلى الله عليه وسلم حديث بيانوم او ته په كښى د كتابونو خبري كوى ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورسته

د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښې مو یاد ونه کړه الله تعالی په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړیدی او بیائي د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په مونږ فرض ندی بلکې که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې چا د بل هر چا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم دالله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندی دی او دالله په معصیت کښې د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت يې امر کاوه بیا ئې نه منل فرض دي په حدیث کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذى نفس محمد بيده لو اصبح فيكم موسىٰ ثم اتبعتموه وتركتمونى لضللتم ... الحديث ، رواه احمد

"عبد الله بن ثابت نه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : قسم دی په هغه ذات چې د محمد نفس د هغه په لاس کښې دی که موسىٰ عليه السلام تاسې ته راغى او بيا مو هغه تابعداری وکړه او زه مو پرېښودم نو اروه به ګمراه شئ" .

نو د موسى عليه السلام تابعداري سره لدې چې هغه پېغمبر ؤ لکن د رسول الله صلى الله عليه وسلم په مقابل کښې د هغه منل ګمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدينو په حال چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم صحيح حديث ورته ورسيږي او بيا د مذهب تقليد کوي او هغه حديث نه مني نو ايا دا به ګمراه نوي بلکې دا تر ټولو لوی ګمراه دی .

همدارنګه حديث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله رضى الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تسألوا أهل الكتاب عن شئ فإنهم لن يهدوكم وقد ضلوا فانكم إما أن تصدقوا بباطل او تكذبوا بحق فإنه لو كان موسى حياً بين اظهركم ما حل له إلا أن يتبعنى . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبد الله رضي الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي :

"د اهل کتابو نه د هیڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوی هیڅکله تاسوته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی ګمراه شوي دي ځکه چي یا به تاسو د باطل تصدیق وکړئ او یا به د حق تکذیب وکړئ . او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مینځ کښي نو هغه ته بل څه روا نه وو غیر له دی چي زما تابعداري وکړی ."

او بل روایت کښي راځي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دی:

"والذی نفس محمد بیده لو بدا لکم موسی فاتبعتموه وترکتموني لضللتم عن سواء السبیل ولو کان حیاً وادرك نبوتي لا تبعني" رواه الدارمی من حدیث جابر

"قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښي دی که موسی علیه السلام تاسو ته راښکاره شي او د هغه تابعداری مو وکړه او زه مو پرېښودم نو د سمي لاري نه به بې لاري شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت یي میندلای وای نو اړ وو به یي زما تابعداری کړي وه؛"

نو موسی علیه السلام چي پیغمبر وو که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د دبل چا اطاعت روا نه وو نو بل چا ته به څرنګه روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد

د اتباع الرسول په ځکبنی د پر زیات خبرې وشوې دي ځکبنی چی ټول نصوص چي د اتباع په هکله ذکر شو د تقلید رد هم پکښې وشو لکن د زیات وضاحت او تائید لپاره به زه د لوستونکو لپاره د تقلید لغوی او اصطلاحي معنی وکړم او بیا به د نصوصو په رڼا کې او د علماؤ د اقوالو په تائید د تقلید رد وړاندې کړم ، که څه هم مونږ د الله تعالی په قرآني نصوصو او نبوی احادیثو سره د بل هر قسم استدلال څخه مستغني کړي یو ، خو بیا هم او بیا هم د دې لپاره به د علماؤ اقوال ذکر کړو چې ځینو ناخبرو لوستونکو ته دا ښکاره شي چې دا مسأله زمونږ د ځانګړې رأی او فکر نتیجه نده بلکې ټول حق پرست محققین علماء زمونږ د دې کاروان ملګري دي او د تقلید رد له دې کبله ضروري ګڼم چې د تقلید په سبب په اسلامي امت کښې لوی تفرق او زیاتې شخړې او اختلافات رامنځته شویدي تر دې چې خلک د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوی احادیثو ځنې ډېر لیرې شویدي د ائمه کرامو په هکله دومره غلو او زیاتې شروع شویدي چې د هغوی اقوال بلکې د هغوی ځنې لا ندې د نورو زیاتو خلکو اقوال د قرآن او حدیث په ځای استعمالیږي او داسې استدلال پرې نیول کیږي چې تنز به وائي د غه اقوال اسماني وحي ده عام خلک د دین سره دومره نا آشنا شویدي چې د یوه متل او قرآن ترمنځ یا د یوه شعر او حدیث تر منځ یا د فقهاؤ د اقوالو او نصوصو ترمنځ هیڅ تمیز نشته بلکې که چېرته یو چا ته په دینې مسئله کښې یو قرآني ایت یا نبوی حدیث بیان شي نو هغه به سمدستي د دې په مقابله کښې د یوه عالم قول یا د عبدالرحمن بابا یو شعر پېش کړي. عوام خو لا څه چې ډېر علماء مونږ داسې لیدلي دي چې کله ورته یو حدیث ووېل شي نو هغه په ډېر غضب سره د حدیث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حیران یو چې دوی پدې نه پوهیږي چې د نص په مقابله کښې نور څه دلیل نشي کېدای او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن كنت لا تدري فتلك مصيبة
وإن كنت تدري فالمصيبة أعظم

که نه پوهیږی او داسې کوی نو دا هم یو مصیبت دی او که پوهیږی او سره د پوهې داسې کوي نو بیا خو ډېر لوی مصیبت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد لغوي معنى :

تقليد د تفعيل د باب څخه مصدر دى او د «قلادة» د مادې څخه اخيستل شويدى ، قلادة هغه غاړکه او غړوندۍ ته ويل کيږي چې د څناورو او چارپايانو په غاړه کښې اچول کيږي نو تقليد په لغت کښې غړوندي په غاړه کښې اچولو ته وائي لکه د حديثو په کتابونو کښې «باب تقليد الغنم» يا «تقليد الإبل» راځي يعني د حج په مناسکو کښې هغه د هديې څارويو په غاړه کښې غاړکه اچول او غړوندى اچول .

د تقليد اصطلاحي معنى :

تقليد په اصطلاح کښې د يو چا خبره بې دليله منلو ته وائي ، لکه چې امام ابن القيم د تقليد اصطلاحي معنى داسې را نقلوي

« التقليد معناه في الشرع الرجوع إلى قول لا حجة لقائله عليه وذلك ممنوع منه في الشريعة والإتباع ما ثبت عليه حجة » .

اعلام الموقعين ص ١٧٨ ج - ٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې یو داسې قول اوخبرې ته رجوع کول دي چې د هغه ویونکی ته پری دلیلٔ وی او دا په شریعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائي چې دلیل پری ثابت وی» ملا علی قاری حنفی په خپل کتاب شرح قصیدۃ امالی ص ۳٤ طبع دهلی کښې لیکی.

«والتقلید قبول قول الغیر بلا دلیل فکانه لقبوله جعله قلادۃ فی عنقه»

«تقلید د بل چا خبرې منل دی بې دلیله، نو دا د دی د قبول له کبله داسې شو لکه چې دا خبره یې یوه غاړه کې او غړوندي کړ او په خپله غاړه کښې یې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځی:

«التقلید العمل بقول الغیر من غیر حجة»

«تقلید د بل چا په خبره بې دلیله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقلید معنیٰ داسې کوی:

«التقلید العمل بقول غیرك من غیر حجة - مختصر ابن حاجب ص ۲۳۱

تقلید دی ته وائي چې ته د بل چا په خبره بې دلیله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقلید ته علم نه ویل کېږي او مقلد ته عالم نه ویل کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چي امام ابن قيم رحمه الله دعلماؤ څخه دا قول را نقلوي:

« أجمع الناس على أن المقلد ليس معدودا من اهل العلم وأن العلم معرفة الحق بدليله ». اعلام الموقعين ص ۷ ج ۱

« خلکو پدې اجماع کړيده چي مقلد په علماؤ کښي نه شمېرل کېږي العلم دحق معرفت دی په خپل دليل باندی ».

په قرآن کريم کښي داسې آيتونه ډېر زيات دي چي علماء په هغې باندې د تقليد په رد کښي استدلال کوي،

الله تعالیٰ فرمائي: اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا من دون الله ...... الآية « (التوبه - ۳۱ -)

ګوی (مشرکانو) خپل علماء او پيران په ربوبيت نيولی دالله نه سوا «.

دغه آيت چي کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېده نو ددې په تفسير کښي ئې د رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه پوښتنه وکړه چي مونږ خوئې عبادت نه دی کړی نو رسول الله صلی الله عليه وسلم ورته وفرمايل:

« أليس يحرمون ما احل الله فتحرمونه ويحلون ماحرم الله فتحلونه »

ايا داسې نه وه چي هغوی به هغه څه حرام کړل چي الله حلال کړي وو نو تاسو به حرام ګڼل او هغوې به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي ؤ نو تاسو به حلال ګڼل؟.

عدي بن حاتم ووېل چې هغه ای وه نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته ووېل:

«فتلك عبادتهم». «همدا د هغوی عبادت ؤ».

رواه احمد والترمذی.

نو دی نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراؤ د خپلو علماؤ بې دلیله تقلید کړی ؤ او همدغه تقلید شرك دی او کوم مقلد چې د چا تقلید کوی هغه یې په ربوبیت ونیوه.

او الله تعالی فرمایي:

«وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ» سورة زخرف ۲۳-

«او همدا رنګه مونږ تا نه مخکښې په هیڅ یوه کلي کښې ویره ونکی ندی لیږلی مګر هغو عیاشو خلکو ویل چې مونږ خپل پلاران په یوه دین موندلي دي او مونږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو» او د پلارانو تابعداری یې بې دلیله د وحی په مقابل کښې کوله.

او الله تعالی فرمایي:

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ»

سورة البقرة ١٦٦ - ١٦٧ -

کله چې بیزار شي هغه کسان چې تابعداري يې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري يې کړېده او عذاب وګوري او ټولې وسيلې پرې ختمې شي. او هغه کسان به ووايي چې د نورو تابعداري يې کړېده کاش چې مونږ بيرته دنيا ته واپس شوی وای نو د دوی (مشرانو) څخه به داسې بيزار شو لکه چې مونږ نه بيزار شوي دي همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه ورښايي چې په دوی باندې به افسوس وي او دوی به دا ور څخه نه وځي».

او الله تعالی فرمايي:

«وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا اَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ»

سورة المائدة - ١٠٤ -

او کله چې دوی ته وويل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی او رسول ته نو وايي چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چې خپل پلاران موبږې موندلي دي. اګرکه ددوی پلاران په هيڅ شي نه پوهېږي او نه په هدايت دي»

او الله تعالی فرمايي:

وَقَالُوا رَبَّنَا اِنَّا اَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَاَضَلُّوْنَا السَّبِيْلَا»

سورة الاحزاب ۶۷

او وبه وايي چې ای ربه موږ د خپلو سردارانو او لويانو منلی وو نوموږ څخه يې سمه لاره ورکه کړيوه»

علامه شنقيطي ددې ايت لاندې ليکي:

ومثل هٰذا فی القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء وقد احتج العلماء بهٰذه الأيات فی ابطال التقليد ولم يمنعهم كفر اولئك من الإحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر فأذنب وقلد آخر فی مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد ملوماً على التقليد بغير حجة.

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۱ ج ۱

پدې دول د پلرونو او مشرانو د تقليد بدي په قرآن کريم کښې ډېره زياته ده.

د تقليد په باطلولو علماؤ پدې آيتونو دليل نيولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه مخکنیو کفر علماء پدی ا یتونو دلیل نیولو څخه ندی منعه کړي ځکه چي تشبیه پدی کښی نده چي یو کافر او بل مسلمان دی بلکي تشبیه د هغه مقلدینو په منځ کښی واقع شویده چي د خپل مشر بی دلیله منل کوي ، او دا داسی ده لکه یو سړی تقلید وکړي نو کافر شي بل تقلید وکړي گناهکار شی او بل د دنیا په کار کښی تقلید وکړي نو هغه د صحیح طریقي څخه خطا شی نو دا هر یو په بی دلیله تقلید باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوم پېړۍ ته خیر القرون ویلي دي یعنې په اولنیو دریو پېړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دیني مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وو .

محدث د هلوي شاه ولی الله رح وائي :

اعلم ان الناس کانوا قبل المائة الرابعة غیر مجتمعین علی التقلید الخالص لمذهب واحد بعینه ،

حجة الله البالغة ص۳۲۱

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلک د یوه خاص مذهب په تقلید باندې نه وو را ټول شوي ."

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولي الله په خپله رساله «الانصاف» صفحه ۷ کښي ليکي :

«إعلم أن الناس في المائة الأولى والثانية غير مجتمعين على التقليد لمذهب واحد بعينه».

يوه شپه چي په اوله او دوهمه هجري پيړۍ کښي خلک ديوه شخص په تقليد را ټول نه وو.

شيخ خجندي وائي :

فالسلف لا يعرفون ذلك وكانوا لا يقلدون إلا صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم وقد صح اجماع الصحابة والتابعين وتابعيهم باحسان من السلف الصالحين على المنع من أن يقصد انسان إلى قول بعينه فمن اخذ بجميع اقوال أبي حنيفة او جميع أقوال مالك او اقوال الشافعي او جميع أقوال أحمد او غيرهم ولم يعتمد على ماجاء في الكتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة كلها واتبع غير سبيل المؤمنين.

هدية السلطان ص۱۲

سلف صالحين دا تقليد نه پيژني او د صاحب الشرع يعنی رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه غير د بل چا تقليد يې نه کاوه او د سلف صالحينو يعنی صحابه وو تابعينو او تبع تابعينو اجماع صحيح ثابته ده چي هغوی دا کار منع کاوه چي يو انسان يواځې ديوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسې روان وي نو چا چې د ابو حنیفه ټول اقوال واخیستل یا یې د مالک ټول اقوال واخیستل یا یې د شافعي ټول اقوال واخیستل، یا یې د احمد ټول اقوال واخیستل او یا یې د بل چا ټول اقوال واخیستل او په هغو احکامو یې اعتماد ونه کړ چې په کتاب او سنت (قرآن او حدیثو) کښې راغلي دي - نو دغه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وکړ او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداري یې وکړه.

علامه خجندي لیکي:

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة.

هدیة السلطان ص۱۰

او دا مذاهب د بدعت کارونه دي چې د درې صدیو (پیړیو) څخه وروسته پیدا شوي دي.

امام ابن قیم رحمه الله د تقلید او مقلدینو په هکله داسې وائي:

وانما حدثت هذه البدعة في القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعهم في جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدي الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعلم انه لم يكن على شئ.

اعلام الموقعين ص۱۸۹ ج-۲

"داد تقليد بدعت څلورمې صدۍ چې رسول الله صلی الله عليه وسلّم ورته بد ه ويلي دی په دی څخه وروسته پيدا شوی نومقلدين دخپلو مشرانو په ټولو اقوالو زجونر (دپښتو عورتونر) او وينی او مالونر رواکوی، او نارواکوی او پدې نه پوهيږي چې دا خبره صحيح ده او که خطا ده. او دوی په دی کارونو سره په يو لوی خطر کښې واقع شوی دی. او دوی لپاره د الله په مخ کښې د ډېر سخت مقام دی چا چې په الله هغه څه ويل چې پرې نه پوهېده بيا به په دی پوه شي چې مونږ په هيڅ دليل نه وُ".

علامه شنقيطی په خپل تفسير اضواء البيان کښې ليکی:

فتقليد العالم المعين من بدع القرن الرابع ومن يدعى خلاف ذلك فليعين لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معين ولن يستطيع ذلك أبدا لأنه لم يقع البتة".

تفسير اضواء البيان ص۴۸۸-۴۸۹ ج-۷

ديوه معلوم او ټاکلی عالم تقليد کول دڅلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی اوکه څوك د دی خلاف دعوه لری نوموږ ته دی د دری اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی راپه ګوته کړی چې هغه دیوه ټاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چې داسې هیڅ شوی نه دی ؏.

همدارنګه نور ډیر زیات علماء لیکی چې تقلید یو بدعت دی چې د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی نو زه د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چې هغوی دین په څلورو مذهبونو کښې محصور او محدود کړی او دیوه تابعداری اسلام ګڼي بلکې د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم لیکلي دی چې «بی مذهبه دله مسلمان نه کیدای شي» نو زه ورته وایم چې د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکښې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب وو؟ آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین د چا په مذهب وو آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه؟ آیا هغه امام چې ته یې تقلید کوی هغه د چا په مذهب وو؟ د هغه پلار د چا په مذهب وو ایا ستا امام او د هغه پلار مسلمانان وو اوکه نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چې دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول مسلمانان ګڼو بیا تا دغه فتوی په کوم دلیل اوکوم جرأت سره په دغه ټولو مخکنیو او وروستنیو خلکو ولګوله ایا د الله نه نه ویریږي؟ آیا په قبر کښې به تا څخه دا پوښتنه کیږي چې ته دچا په مذهب وې ایا د قیامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه کیږي چې تا ولې د فلانی امام خبره نه وه منلی؟ اوکه تا څخه به دا پوښتنه کیږي چې آیا تا د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم خبره منلی وه اوکه نه؟. ضرور به داسې یوه ورځ راځي چې ته او ستا په څېر نور ډیر ړانده مقلدین به د الله په مخ کښې ولاړ وی او الله تعالیٰ به در ته وایې چې په کوم دلیل دی حلال او حرام جوړ کړی ګڼو؟ په کوم دلیل دی دیوه غیر معصوم خبره منلې وه؟. او په کوم دلیل دی دغه غیر معصوم د ربوبیت او رسالت درجې ته رسولای ګڼو؟ ولې دی زما د رالیږل شوی رسول خبره نه وه منلی؟ ایا ما تا ته نه ګڼو ویلی چې: مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا » آیا ما تاسو ته نه ګڼو ویلی چې « لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ اسوة حسنة » .

نو راشه ای مقلده اوس دی وخت دی الله څخه دخپلو تېرو اعمالو مغفرت وغواړه او په اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یواځې د الله تعالی کتاب او د هغه د رالیږلی شوي اخري رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروي وکړه او د فلان او فلان خبري پریږده د هغه ورځی نه مخکښی د ځان د خلاصون په فکر کښی شه چي هلته به بیا نه دنیا ته راتلل وي او نه به بیا پښیماني څه فائده لري .

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښې د څلورمی صدی په هکله داسې وائي:

„ وکان دین الله سبحانه و تعالیٰ أجل فی صدورهم، و اعظم فی نفوسهم، من ان یقدموا علیه رأیاً او معقولاً او تقلیداً او قیاساً ".

اعلام الموقعین ص ٦ ج ١

د هغو په سینو کښې د الله تعالیٰ د دین دی نه ډیر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښې د دې نه ډیر لوی ؤ چي په دې دین باندې رایه، عقلی امور، تقلید او یا قیاس مخکښې کړي .

نو د دی نه معلومه شوه چي تر څلورمی صدی پورې تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم د څلورمی صدی د علماؤ د اتباعو د اولنی پړاؤ په هکله هم داسې وائي:

„ زاهدین فی التعصب للرجال واقفین مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص ج-۱

«هغوى د سرو لپاره د مذهبي تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دليل سره ولاړ ؤ د حق سپرلۍ بر چې هرخوا ته روانې وى هغوى به هماغه لور ته تلل»

يعنى دا به يې نه ويل چې زما امام او مقتدا داسې ويلې دى نو زه به هم دا منم او د بل چا به نه منم اگر چې د بل چا خبره د حجت او دليل په اساس حق وى بلکه هرچا به چې ور ته حق وويل هغه به يې منل داسې نه ؤ لکه زمونږ د زمانې مقلدين چې حق ور ته څرگند شي او خپله پرې هم اعتراف وکړى لکن مذهبي تعصب پرې دومره غالب وى چې هغه حقه خبره نه مني او هغه د مذهب خبره يې ټينگه کړې وى. د مثال په توگه به زه تاسو ته د حنفي مذهب د يوه متعصب مقلد خبره را نقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار على الديوبندى په ترمذى باندې تقرير ليکلى دى په هغه کښې يوه مسئله دا ده چې:

عبد الله بن عمر وائي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دي:

«البيعان بالخيار مالم يتفرقا» رواه البخارى ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخيستونكي او خرڅونكي ترهغه پورې خيار لري چې تر ځو جلا شوي نه وي».

پدې كښې اختلاف دى امام احمد، امام شافعي او عام محدثين وائي چې د دى تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دى يعني بايع او مشتري ترهغه پورې اختيار لري ترڅو چې د هغه ځاى څخه تللي نه وي. او ابوحنيفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالكلام دى يعني كله چې بايع وويل چې ما په تا خرڅ كړى او مشترى وويل چې ما أخيستى نو بيا اختيار نه لري.

د دې حديث راوى عبدالله بن عمر رضى الله عنهما د عمل څخه د محدثينو د مذهب تائيد كيږي ځكه چې هغه به كله څه شى واخيست او يا به يې خرڅ كړ نو هغه ځاى څخه به روان شو د دى لپاره چې بيع واجب شى لكه دا عمل يې امام ترمذى په ص٢٣٦ ج-١ كښې ذكر كړى دى. همدارنگه نورې ډيرې زيات احاديث په دى دلالت كوى چې مراد د تفرق څخه تفرق بالأبدان دى. او عجيبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دى چې راوى كله د روايت څخه خلاف وكړى نو د هغه راوى به عمل أخيستل كيږي. او راوى چې دكوم حديث روايت كړى دى هغه به پرېښودل كيږى

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هدی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر اوس د بحث څخه مونږ لیرې کوی.

لکن د دی سره سره هم پدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډېر بحث نه وروسته داسې لیکی:

«فالحاصل إن مسئلة الخیار من مهمات المسائل و خالف أبو حنیفة فیه الجمهور وکثیراً من الناس من المتقدمین والمتأخرین صنفوا رسائل فی تردید مذهبه فی هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولی الله المحدث دهلوی قدس سره فی رسائل مذهب الشافعی من جهة الأحادیث والنصوص وکذلك قال شیخنا مد ظله یترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجیح للشافعی فی هذه المسألة ونحن مقلدون یجب علینا تقلید امامنا إبی حنیفة». تقریر الترمذی ـ لمحمود حسن الدیوبندی ص۳۵ ط۳٦ «حاصل دا دی چې د خیار مسئله د ډیرو مهمو مسائلو څخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنیفة پدی کښي د جمهورو علماؤ او د مخکنیو او وروستنیو ډیرو خلکو خلاف کړی او پدی مسئله کښي مخکنیو او وروستنیو ډیرو علماؤ د ابوحنیفة د مذهب په خلاف او تردید کښي ډیری رسالی لیکلی دی. او محدث دهلوی شاه ولی الله هم پخپلو رسالوکښي د احادیثو او نصوصو له امله د شافعی مذهب ته ترجیح ورکړي. او همدارنګه زموږ استاذ هم ویلی دی چي د شافعی مذهب صحیح دی او ویلی یې دی چي حق او انصاف دا دی چي پدی مسئله کښي ترجیح د شافعی طرفته ده. لکن موږ مقلدین یو او موږ باندي د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چي یو سړی

احادیث او نصوص، حق او انصاف پریږدی

او د مذهب پسی ځی که دارنګه تقلید شرک نه وی نو اخر شرک به څه وی.

او د دی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چي د قرآن او حدیثو څخه د دغه علماؤ خلک لیری کړی دی د فقهاؤ اقوال او دیونان فلسفی یې دین ګڼلی او قرآن او حدیث یې شاته غورځولی نو ځکه ځینی علماؤ ته یو حق پرست عالم داسي وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا يـا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلا فى تصانيف الاثير هدا ية
ولا فى اشارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لاضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم
صحاح حديث المصطفیٰ وحسانه
شفاء عجيب فليزل منه داءكم

ترجمه:

ای د هند علماوُ د ډېر وخته پورې ژوندی اوسئ او د الله په فضل دی تاسو ته ستاسو بیمارۍ لیرې شي د عقل په علم باندې د اخرت د نیکې بختۍ امید لرئ، او ویرېږم چې ستاسو دا امید به برباد شي، نه د اثیر په تصانیفو کښې هدایت شته، او نه د ابن سینا په بندیځانو کښې، د هدایت لمر د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دی کتابونو پاڼې تا لپاره تیارې دي او رڼا نده، لاصدر شرحې کښې د سینې پراخي نشته، بلکې ستاسو سینو کښې له دې نور هم درد زیات شو، کله چې دا کتابونه د شمس بازغه ښکاره شي نو هیڅ رڼا پکښې نه وی، او د دی نه هم د شپې غوندی ستاسو ذکاء زیاته تیاره ده، او سُلم کتاب ته هم را ښکته کول کوی، او پوره خواته تاسو نشی پورته کولای، نو د قیامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوي، نو های أفسوس چي ستاسو بر څه جزاء وي، تاسو د کفر علومو نه شرعه جوړه کړی ده، داسې ښکاری لکه چي ديونان فلاسفه ستاسو أنبياء وي".

تاسو نا جوړه شوي یا ست او مرضونو ډېر شوي دی، نو د شرعي په علم دواء وکړی چي دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلى الله عليه وسلّم صحيح او يا حسن احاديث يوه عجيبه شفا ده نو په هغې دی ستاسو مرض ليری شي.

څه عجيبه دارو يې روحي بيمارانو ته وښودل نوراځي اې د شرك، تقليد او بدعت بيمارانو په قرآن او حديثو باندې د خپلو روحي امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد د سلف صالحینو څلورو امامانو

او نورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأیید

ټولو سلف صالحینو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامی امت نامتو علماؤ د تقلید رد کړی دی چې د هغوی ځینې اقوال به د نمونی په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په یوه روایت کښې راځی:

عن ابن عباس قال لیس منا أحد الا یؤخذ من قوله ویدع غیر النبی صلی الله علیه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې زموږ نه هیڅ یو کس نشته مګر د هغه ځینې خبره به اخیستل کېږی او ځینې به پرې منوول کېږی غیر د نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه».

هم دارنګه

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه وائي:

لا یقلدن أحدکم دینه رجلاً ان آمن آمن وان کفر کفر فانه لا أسوة فی الشر» اعلام الموقعین ص۱۷٦ ج۲ تفسیر اضواء البیان ص۴۹۴ ج۷

ستاسو یو کس دی په دین کښې دیوه سړی څخه تقلید

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړی نو دا هم ایمان راوړی او که هغه کافر شو دا هم کافرکیږي ځکه چې په شرک تا بعداری نشته ».

شیخ الاسلام ابن تیمیة وائي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضي الله عنهم قد نهوا الناس عن تقليدهم في كل ما يقولونه

مجموع فتاوی ص۲۱۱ ج۲۰ - د غه څلور امامان دي چې خلک يې ددوی په هره خبره کښې د تقلید څخه منع کړی دی ».

امام ابن قیم وائي :-

وقد نهى الائمة الاربعة عن تقليدهم و ذموا من أخذ اقوالهم بغير حجة » اعلام الموقعين ص۱۸۱ ج۲ .

څلورو امامانو (ابو حنيفة، مالك ، شافعي او احمد) د خپل تقلید څخه خلك منع کړی دی او چا چې د هغوی اقوال بې دلیله واخیستل هغه ته امامانو بد ویلی دی ».

علامه شنقیطی وائي :

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون على منع تقليدهم التقليد الاعمى الذى يتعصب له من يدعون انهم اتباعهم ولو كانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم فى تقليد هم الذى منعوا منه و نهوا عنه »

تفسیر اضواء البیان ص۵۳۹ ج۷ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوره شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دی. داسې ړوند تقلید چې ځینی هغه متعصبین خلك يې کوی او دا دعوه لری چې مونږ د دی امامانو تابعدار یو، نو که دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی بر د هغوی داسې خلاف نه وُکړی چې هغوی تقلید منع کړی دی او دوی يې تقلید کوی.»

امام ابو حنیفه وائی:

لاینبغی لمن لم یعرف دلیلی ان یفتی بکلامی»

حجة الله البالغة ص۲۳۱.

«چا ته دا مناسب ندي چې زما دلیل يې نه وی پیژندلی او زما په خبره فتویٰ ورکړی.»

نو اوسنی حنفیان د امام ابو حنیفه د دی قول نه مخالف دی ځکه چې د هغه دلائل ورته په ډیرو ځایو کښې معلوم نه وی او د هغه په مذهب فتویٰ ورکوی.

امام ابو حنیفه وائی:

اذا قلت قولاً وکتاب الله یخالفه فاترکوا قولی لکتاب الله.

کله چې ما څه خبره وکړه او د الله د کتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله کتاب لپاره پریږدی.»

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم قول یې مخالف وي؟

هغه وویل:

«اترکوا قولی لخبر الرسول صلّی الله علیه وسلّم.»

«زما خبره د رسول الله صلّی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدئ.»

چا ورته وویل: که د صحابه وو قول یې مخالف وي.

هغه وویل:

«اترکوا قولی لقول الصحابة». فتح المجید ص۱۹ هدیة السلطان

زما قول د صحابه وو قول لپاره هم پرېږدئ.»

او د هغه حنفیانو په حال زیات افسوس دی چې صحیح حدیث ورته ورسېږي خو بیا هم د امام ابوحنیفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وائي چې ماپرېږدئ او دوی وائي چې مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنیفه وائي:

«إیاکم والقول فی دین الله تعالی بالرأی وعلیکم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل.»

المیزان الکبری للشعرانی ص۸ ج۱

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالی په دین کښې د رأیې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تا سو هر و مرود سنتو اتباع وکړئ او څوک چې د سنتو څخه ووت گمراه شو.

امام مالك رح وائي:

«ما منا الا راد و مردود عليه إلا صاحب هذا القبر صلى الله عليه وسلم». فتح المجيد ص۱۹۰

«زمونږ نه هيڅ يوكس نشته مگر هغه باندي خيله خبره بېرته وا پس كېږي او نه منل كېږي غير د د دی قبر والا نه يعنی د نبی كريم صلى الله عليه وسلم قبر ته ئې اشاره وكړه».

امام مالك وائي:

«انما انا بشر أخطئ وأصيب فانظروا فى رأيي فكل ما وافق الكتاب والسنة فخذو به وكل مالم يوافق الكتاب والسنة فاتركوه» تفسير اضواء البيان ص۳۹ ۷-۲۰.

«بی شكه زه بشر یم كله خطا كېږم او كله حق ته رسېږم نو زما رايه وكورئ زما هره رايه چي د قرآن او حديثو سره موافقه وه نو وائي خلئ او كومه چې د قرآن او حديثو سره موافقه نه وه نو پرې يې ږدئ».

امام شافعي رح وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی یطلب العلم بلا حجة کمثل حاطب لیل یحمل حزمة حطب وفیه افعیٰ تلدغه وهو لا یدری».

اعلام الموقعین ص ۱۸۱ ج - ۳

«د هغه چا مثال چې د بې دلیله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چې د شپې خاشاك را تولوی یوه کیږدۍ راواخلي او په هغې کښې ماروی هغه یې وچیچي او دا پرې نه پوهیږي».

همدارنګه وائي:

اذا صح الحدیث فهو مذهبی» تفسیر اضواء البیان ص ٥٤٠ ج - ٧

«کله چې حدیث صحیح ثابت شو نو همدازما مذهب دی».

همدارنګه امام شافعی وائي:

«أجمع المسلمون علی ان من استبانت له سنة رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن له ان یدعها لقول احد من الناس».

اعلام الموقعین لإبن القیم ص ٧ ج - ١

مسلمانانو پدی اجماع کړیده چې چاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت سنکاره شونو هغه ته دا روا نده چې دغه سنت په خلکو کښی دیوچا د قول له امله پرېږدي».

امام شافعی رح وائي:

«إذا صح الحدیث بما یخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط»

(c) ketabton.com: The Digital Library

وإذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي".

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج۲۰

"کله چې صحیح حدیث راشي او زما دقول مخالف وي نو زما خبره په دیوال ووله او کله چې تا دلیل ولیده چې په لاره کښې ایښی وي نو همدغه زما قول دی".

امام احمد وائي :

"لا تقلدني ولا تقلد مالكاً ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا".

وقال : "من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال".

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج۲ . مجموع فتاوى ص۲۱۲ ج۲۰

زما تقليد هم مه کوئ او د مالك سفيان ثوري او اوزاعي تقليد هم مه کوئ او د هغه ځای څخه دين واخله چې هغوی اخيستی (قرآن او حديثو څخه) او وائي چې "دیوه سړی د ناپوهۍ او فقاهت دکموالی څخه داهم ده چې خپل دين د سړیو نه تقليد وي".

امام احمد وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأى سفيان والله تعالى يقول : "فليحذر الذين يخالفون عن

أمره أن تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب أليم، أتدرى ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن يقع فى قلبه من الزيغ فيهلك» فتح المجيد ص٤٠١

«زه هغه قوم ته تعجب کوم چې سند او د سند صحت ئې پېژندلی دی او بیا د سفیان رأیې پسې ځي او الله تعالی فرمائي: «هر و مرو دی و وېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طريقې او حکم څخه مخالفت کوي چې دوی ته به فتنه ورسېږي او یا به ورته دردناك عذاب ورسېږي» ایا ته پوهېږې چې فتنه څه شی دی؟ فتنه شرک دی.
کېدای شي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ځینی خبری رد کړي (قبولی او عملی ئې نکړي) نو دده په زړه کښې به کوږ والی پیدا شي او هلاک به شي».

نو دا هغه غلو امامان دي چې د دوی مقلدین ئې په هر څه کښې تقلید کوي که صریح نص د قرآن کریم او صحیح حدیث هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او یا د امام نه د پرولاندی خلکو خبره اخلي. لکه چې صاوي ویلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کریم یا حدیث او یا د اجماع څخه هم مخالفه وی نو مونږ به دا د هواړه پرېږدو او د امام خبره به اخلو. نو همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی او د همدی تقلید څخه مونږ ه خلور واړه امامانو منع کړي یو . همدا رنګه د اسلامي امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصری وائي :

والتقلید فی دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع فی الدین مسوغ والتقلید ممنوع *

اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۷۸

د الله په دین کښي تقلید صحیح ندی او هر هغه څوك چي په تا باندی دلیل د (قرآن او حدیث) څخه د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع يې او اتباع په دین کښی روا ده او تقلید منع دی .

عبدالله بن معتمر وائي :

"لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد " .

تفسیر اضواء البیان ج ۷ ص ۴۹۴ اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۳۰

" د هغه حیوان او چارپای په منځ کښي چي پړی پکښي وي او څوك يې راښکاږي او د هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته " .

ابن عبدالبر د مزني قول داسی را نقلوي :

"یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد ، فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة ، قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اى من حجة بهذا ، .

تفسير اضواء البيان ص۴۹۷ ج ۲

چاچي په تقليد يو حكم وكړ بايد ورته وويل شي چي ايا تاچي په څه شي حكم وكړ څه دليل درسره وو؟ كه يي وويل چي: هو ! نو تقليد يي باطل كړ ځكه چي دليل داحكم واجب كړ نه تقليد . اوكه وئي ويل چي مابې دليله حكم وكړ نو بايد ورته وويل شي چي ولې دې (بې دليله حكم) وينې توى كړې او فرجونه (سنځي) دې روا كړې اومالونه دې لوټ كړل حال داچي داكار الله تعالى بې دليله حرام كړى دى . الله فرمايلى دي ؛ اياتاسوسره پدى څه دليل شته ؟ .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليماني وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا ... لأربعة لاشك فى فضلهم عندى
هم علماء الدين شرقاً ومغرباً ... ونور عيون الفضل والحق والزهد
ولكنهم كالناس ليس كلامهم ... دليلاً ولاتقليدهم فى غد يجدى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولازعمواحاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدى به كل مستهدی
" ای خلکوتاسو پرکوم دلیل دازمونږ دین هغوخلورو
امامانو پورې تړلی دی چې زمایه نزد د هغوی په فضیلت
کښې هیڅ شک نشته هغوی په مشرق اومغرب کښې د دین
علماء دی او د فضیلت ، حق او زهد د سترګو رڼاده ، لکن
دوی هم دنورو خلکو غوندی دی چې د هغوی خبره دلیل
ندی او نه ئې تقلید ستاسو ځې لپاره حتمکته لری او دی امامانو
داهم نه دي ویلی چې زمونږ قول داسی دلیل دی چې هرڅوک
پری هدایت مومي".
ملا علی القاری حنفی وائی :
"لا يجب على أحد من هذه الأمة أن يكون حنفياً اومالكياً
اوشافعياً اوحنبلياً" . بحوالة هداية السلطان ص۱٦
پدی امت کښی هیچا باندی دالازم ندي چې یادی حنفي
وي اويادی مالکی وي اویادی حنبلي وي ".
د حنفي مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفي فقهی په
اصولو "التحرير" کښی لیکی :
"ان التزام مذهب معين غير لازم على الصحيح لان
التزامه غير ملزم اذلا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم يوجب الله ولا رسوله على احد من الناس أن يتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي ويذرون غيره".

حوالة هدية السلطان ص۱۵

"صحيح خبره داده چې ديوه تاكلي مذهب لازم گڼل په ځان باندى ضروري ندي ځكه چې دا لازم گڼل لازم شوي ندي ځكه چې واجب نشته مگر هغه چې الله تعالىٰ واجب كړي وي او د الله تعالىٰ رسول واجب كړي وي، او دا نه الله تعالى واجب كړي او نه د هغه رسول چې يوځوك دى دامت ديوه سړي په مذهب وي او په دين كښې دى په هرڅه كښې د هغه تقليد كوي او د نورو سره چې څه وي هغه دى پريږدي "

علامه خجندى ليكي :

"وما كفر غالب من كفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء".

هدية السلطان ص۸

"د مخكښنو او وروستنيو څخه زيات خلك چې كافر شوي دي هغوى د علماؤ، پيرانو، مشايخو او پلرونو په تقليد كافر شوي دي"

خجندى بل ځاى كښې ليكي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كانهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السلطان ص۹

"د ورستنيو هغو مقلد ينواو مؤلفينو په هكله زړخله افسوس دی چي کتابونه يې ډک کړيدی او خلک پری ګمان کوي چي هغوی علماء او معصوم مجتهدين دي خکه چي دوی دخلو رو امامانو تقليد اومعلوم مذهبونه په خلکو لازم کړيدي او بيا يې د نورو خلکو قول اخيستل او په هغې عمل کولو څخه خلك ويرولي دي نودا داسي شو لکه چه دغه امام نه يې رالېږل شوی نبي جوړ کړی وي چي د هغه اطاعت کيږي".

هم داړنګه علامه خجندي په خپله رساله "هدية السلطان" کښي ليکي:

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الأراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالى ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلی الله علیه وسلم وكثيراً ما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها "

هدية السلطان ص۵

دا مذاهب د علماؤ رأيي او پرځينو مسائلو کښي د هغوی فهم او اجتهاد و نه دي او د دی رأيو او اجتهادونو او پوهې تابعداري پر هيچا باندې نه الله تعالى او نه د هغه رسول واجبه کړېده ځکه چې پدی کښي حق ته رسيدل هم شته او خطا کيدل هم شته او حق ته رسيدل يوازې په هغو احاديثو کښي دي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ثابت شوي وي او د هرځلي امامان يوی مسألی خواته تللي دي او بيا ورته حق په بل ځه کښي سنکاره شويدی نو د هغی مسألی څخه يې رجوع کړېده ".

بيا علامه خجندی ليکي :

"فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلی الله علیه وسلم وهديه ".

هدية السلطان ص۲

"نو د اسلام دين يو دی نه پکښي داسې مذهبونه شته او نه پکښي داسې طريقې چې د هغې تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او لارې څخه».

شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

«ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو الی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً او کلاماً یفرقون به بین الأمة».

مجموع فتاوی ص ۱٦٤ ج ۲۰

«هیڅ چا ته دا روا نه دي چي امت ته یو شخص ودروي او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه په طریقه باندي د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چي یوه خبره ورته وتاکي او په هغې باندي دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه . او امت پدې اجماع کړیده چي دا کار د بدعتیانو دی چي یو شخص یا یو کلام خلکو ته ودروی او د امت په منځ کښي پری جدائي راوړي».

او شیخ الاسلام ابن تیمه وائي :

«ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه او یخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس يؤخذ من قوله و يترك إلا قول الرسول صلى الله عليه وسلم ". مجموع فتاوی ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هيڅ يوه مسلمان باندې ديوه ټاکلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلی الله علیه وسلم د تابعدارۍ څخه په هر څه کښې چې واجبوي ئې او يا مونږ ته خبر راکوي بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته د هر چا خيني خبرې اخيستل کيږي او ځيني پرېښوول کيږي ".

علامه ابن قيم په خپل کتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ کښې ليکي:

• و من كيد الشيطان امرهم بلزوم زی واحد و لبسة و هيئة و مشية معينة و شيخ معين و طريقة مخترعة و مذهب معين و يفرض عليهم لزوم ذلك بحيث يلزمونه كلزوم الفرائض فلا يخرجون عنه و يقدحون فيمن خرج عنه و يذمونه كأكثر مقلدة المذاهب المعينة و اصحاب الطرق المتنوعة من الصوفية الخرافية كالنقشبندية و القادرية و السهروردية و الشاذلية و التيجانية و غيرهم فالحذر الحذر مما هم عليه من التعصب و التقليد ".

• دا هم د شيطان د چلونو او دوکو څخه يو چل دی چې خلکو ته ئې امر کړی چې يو رنگ طريقه او لباس او يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معین هیئت او تگ او تاکلي شخص او د ځانګړې شوی طریقه او تاکلي مذهب لازم وګڼي او د دی اتباع پری داسې لازمه وګڼي لکه چې د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده ، نو د دی طریقو او مذهبونو څخه ، وځي او څوک چې ورڅخه ووتل هغه باندې تهمت لګوي او بدې ګڼي . لکه د بیر د معینو مذهبونو مقلدین او د مختلفو طریقو والا د خرافي صوفیانو څخه لکه نقشبندیان ، قادریان ، سهروردیان شاذلیان ، تیجانیان او داسې نور . نو کوم تعصب او تقلید چې دوې کوي لـه ښه د بره په کلکه و بره پکار ده ؛؛

علامه خجندی وائي :

• فیا ایها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حدیث الرسول المعصوم صلی الله علیه وسلم الذی فرض الله تعالی علینا طاعته وترکنا حدیثه صلی الله علیه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وما عذرنا یوم یقوم الناس لرب العلمین . فمن یتعصب لواحد معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم ویری أن قوله هو الصواب الذی یجب اتباعه دون الأئمة الآخرین فهو ضال جاهل بل قد یکون کافراً یستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل ۶ . هدیة السلطان ص۱۳

• نو ای مسلمانانو ! کله چې مونږ د یوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث مونږ ته ور سید ، هغه رسول چې الله تعالیٰ په مونږ باندې د هغه منل فرض کړ یدی ، او مونږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پرېښود او د دغه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو مونږ نه به څوک زیات ظالم وي او په هغه ورځ به زمونږ د عذر څه وي چې خلک به د عالمیانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چاچې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته دیوه تا کلي شخص لپاره تعصب وکړ او دا ئې نظر وُ چې د ده د قول هغه حق ته رسېدلی دي چې په مونږ یې تابعداري لازمه ده او نورو امامانو څخه پرته نو دا گمراه او جاهل دی بلکې کله کله دا سړی داسې کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورڅخه وشي که توبه ئې وویسته سبه ده کر نه نو و به وژل شي " .

همدارنګه یو شاعر وائې :

ما الفرق بین مقلد فی دینه   راض بقائده الجهول الحائر
وبهيمة عمياء قاد زمامها   أعمىٰ علی عوج الطریق الجائر

ریاض الجنة فی الرد علی اعداء السنة للشیخ مقبل بن هادی الوداعی

د هغه مقلد چې په خپل دین کښې تقلید کوي او په خپل ناپوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه روند چارپای

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د نګرچې د هغه واکی د ړانده په لاس کښې وي او په کږو وږو لاروڼې روان کړی وي څه فرق دی .

امام ابن حزم وائي :

واهرب عن التقلید فهو ضلالة ان المقلد فی سبیل الهالك

د تقلید نه وتښتئ ځکه چې دا ګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښې دی .

مولانای روم د تقلید په باره کښې وائي :

ګرچه عقلت سوی بالا می پرد مرغ تقلیدت به پستی می چرد
منکر آن باشد که تقلیدی بود دین احمد راز تحقیقی بود

مثنوی

که ستا عقل هرڅومره پورته الوزي خو د تقلید مرغه دی لخ په ښکته څرېږي ، منکر هغه وي چې تقلید کوي د محمد صلی الله علیه وسلم دین د تحقیق راز دی .

علامه شنقیطی وائي :

« و أما مقلدوه فقد ترك النظر فی کتاب الله وسنة رسوله واعرضوا عن تعلمها اعراضاً کلیا مع یسره و سهولته و نزلوا أقوال الرجال الذین یخطئون ویصیبون منزلة الوحی المنزل من الله » .

تفسیر اضواء البیان ص ۳۵۸ ج - ۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه وُ مقلدينو د الله تعالى په كتاب او د هغه د رسول په سنتو كښې نظر پرېښې دى او ددى دوار و درده كړې غږ يې بالكل اعراض كړى دى سره ددې چې دا قرآن او حديث ډېر اسان دي او دغو مقلدينو د هغه خلكو چې خطا كېږى او حق ته رسېږي د هغوى اقوال يې د الله تعالى له لوړي دوحى درجې ته رسولي دي" .

او علامه شنقيطي وائي :

" فالذين يقولون من الجهلة المقلدين هذا حلال و هذا حرام و هذا حكم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذى قلدوه تقوم مقام الكتاب والسنة و تغنى عنهما و ان ترك الكتاب والسنة والإكتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدينه اعمتهم ظلمات الجهل المتراكمة عن الحقائق حتى صاروا يقولون هذا" . تفسير أضواء البيان ص ۵۴۷ ج ۷

"نو هغه جاهل مقلدين چې وائي دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حكم دى پدې گمان چې د دغه امام اقوال چې دوى يې تقليد كړى دى د قرآن او حديثو په ځاى كښې ودرېږي او قرآن او حديثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حديثو پرېښوول او د هغه خلكو اقوال چې دوى يې تقليد كړى هغه كافى دى او دده دين د سالم پاتې كېدو لپاره سنبه پوره دى

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی دجهل کبله تیاروُ دحقائقو څخه انده کړیدی تردی چې دوی داسی خبری کوي».

داوسنی عصرنامتوعالم سید سابق وایي :

«وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة». فقه السنة ص۱۳ ج-۱

«په تقليداود مذاهبولپاره په تعصب باندې امت د كتاب الله اوسنة الرسول هدايت ورک کړ ، اوداخبره راپيدا شوه چې داجتهاد دروازه بنده ده اوشريعت دفقهاؤ اقوال وګرځېدل اودفقهاؤ اقوال شريعت وګرځېدهٔ».

همدارنګه نورودېروعلماؤ په تقليد باندې ردونه ليکلي دي چې د ټولورانقلول به دلته داوږدوالي سبب وګرځي.

دېرناپوهه اوجاهلان دا وايي چې محدثين لکه امام بخاری مسلم ، ترمذی اوداسې نور مقلدين وو حال داچې داخبره بالكل غلطه ده ځکه چې محدثين مقلدين نه وو بلکې هغوی په خپلوكتابونوکښې داسې احادیث رانقل کړیدي چې هغه دخلورواړو مذهبونو مخالف دي ، اوهيڅ يوه محقق داندي ليکلي چې هغوی مقلدين وو بلکې علماء وايي چې هغوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدين نه وولکه چي شيخ الإسلام ابن تيميه وائي :

* اما البخاری وابوداود فإمامان فی الفقه من اهل الإجتهاد وأمامسلم والترمذی والنسائی وابن ماجة وابن خزيمة وابويعلى والبزاز ونحوهم فهم على مذهب أهل الحديث ليسوا مقلدين لأحد بعينه من العلماء .

مجموع فتاوی ص۴۰-۲۰ج

* بخاری او ابوداود په فقه کښې امامان وو او مجتهدين وو اومسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزيمة ، ابويعلى بزاز اوداسی نور د اهلحديثو په مذهب وو ، اوپه علماؤ کښې ديوه تاکلی شخص مقلدين نه وو .

نو د اهلحديثو مذهب دعامو محدثينو مذهب دی او دا يوداسې مذهب دی چې دقرآن او حديثو په دليل ثابت ولاړ دی او اهل حديث چاته دا نه وائي چې زمونږ دعلماؤ خبره ومنئ بلکی ورته وائي چې دقرآن اود هر صحيح غيرمجروح حديث چې د نسخې او تخصيص دليل پکښې نوي تابعداري وکړئ ، نوځکه چې اهلحديثو سره بغض کوي هغوې دحديثو سره بغض کوي ، او امام ابن قيم داسې خلکو ته وائي :

يا مبغضا اهل الحديث وشاتماً ابشر بعقد ولاية الشيطان

اوماعلمت بأنهم انصار دين الله والإيمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك ولا نكران

هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

« ای اهل حدیثو سره کینه او بغض کوونکیه او هغوبیته کنځلی کوونکیه ته پدی پوه شه چې تا د شیطان سره دوستی شروع کړیده » ایا ته نه پوهیږی چې اهل حدیث دالله د دین ایمان او قرآن انصار دي ایا ته پدي نه پوهیږی چې دوی بې شکه او بې انکاره د رسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي ، ایا داسی یو بنده د انصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یا یې د ایمان بوی میندلی وی .

نو اهل حدیث هغه خلک دي چې په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو او قرآن دواړو ته ویل کیږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړیدی لکه چې فرمائي ، « فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ »

" نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوي ایمان راوړي " .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازي وائي :

علیك بأصحاب الحدیث فإنهم على منهج للدین مازال معجماً

وما النور إلا فى الحدیث وأهله اذا ما دجا اللیل البهیم و أظلما

تا ته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شی څکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره ددین ترجماني کوي ، او کله چې تپه تیاره شپه را وخېژي نو بیا رڼا نښتته دی مګر په حدیثو کښې ده او په اهل حدیثو کښې ده " .

۱ داسلام یو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدىٰ ولا تك بدعياً لعلك تفلح

ولذ بكتاب الله والسنن التى اتت عن رسول الله تنجو وتربح

ودع عنك اراء الرجال وقولهم فقول رسول الله ازكى وأرجح

ولا تك فى قوم تلهو بدينهم فتطعن فى اهل الحديث وتقدح

إذا ما اعتقدت الدهر يا صاح هذه فأنت على خير تبيت و تصبح

* د الله په رسۍ منګولې ولګوه او د هدایت تابعداري وکړه او بدعتي کېږه مه دی لپاره چې کامیاب شې او د الله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه راغلي دي نو خلاصی به ومومی او خوشحال به شی ، او د خلکو رائې او خبرې پرېږده ځکه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او د هغه قوم څخه مه کېږه چې د خپل دین څخه غافل دي او داسې مه کېږه چې اهل حدیثو ته بد وائي او تهمت پرې لګوي ، که ستا ټول زمانه د غسې پاک عقیده وه نو ستا سهار او بېګا به په خیر کښې وي " .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشيرازى وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلى البرايا من إلى السنن اعتزى

واعمى البرايا من إلى البدع انتمى

ومن ترك الأثار ضلل سعيه

وهل يترك الآثار من كان مسلماً

په خلکو کښې اوچت اوغوره خلک هغه دي چې د پیغمبر سنتونه ئې ځان منسوب کړي وي ، او په خلکو کښې رانده هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعین وي) -

یو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحديث وأهله　　فالرأى ليل والحديث نهار

« د حدیثو او اهل حدیثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رایه شپه او حدیث ورځ ده »

یعنې حدیث داسې پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده . او د حدیثو مقابله کښې د بل چا خبره او رایه داسې تیاره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالی مونږ پدې مامور کړي یو چې د وحی تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحی تابعداري کوي هغوي به په دنیا کښې د ضلالت او بې لارې کېدو نه بچ وي او په آخرت کښې بد شقاوت او بدبختی نه نجات ومومي او هیڅ وېره او غم به پرې نه وي . الله تعالی فرمائی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" - البقرة ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغي نو چا چي زما د هدايت تابعداري وکړه په هغوی به نه ويره وي اونه به غمجن وي".

او بل ځای کښی الله تعالیٰ فرمائي:

"فإما يأتينكم مني هدى فمن اتبع هداى فلا يضل ولا يشقى".

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغی نو چا چي زما د هدايت تابعداري وکړه نو نه به ګمراه شي اونه به بدبخته شي".

پدې دواړو آيتونو کښی الله تعالیٰ د هدايت تابعدار وته زيرې ورکړي چي د ضلالت، شقاوت، ويرې او غم څخه به خلاص شي، او هدايت د وحی تابعدارۍ ته ويل کېږي او وحی عبارت د قرآن او حديث څخه دي څکه چي الله تعالیٰ رسول الله صلی الله عليه وسلم ته فرمائي:

"قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُم بِالْوَحْيِ". (الأنبياء - ٤٥)

"ورته ووايه چي زه تاسو يوازي په وحی ډاروم".

تفسير اضواء البيان د مختلفو دوه آيتونو په تفسير کښي داسي ليکي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولاشك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم ، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذى قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم"

تفسيراضواء البيان ص ۴۸۲ ج - ۷ ص ۴۸۳ ج - ۷

"پدې كښې شك نشته چې د وحې د تابعدارانو څخه چې كومه گمراهي شقاوت ، ويره او غم په قرآنكريم كښې نفي شوې دا دهغه چاليارې نشي كېداى چې دليوه داسې عالم تقليد كوي چې هغه معصوم ندى او دا مقلد نه پوهيږي چې په كومه مسأله كښې ده دچا تقليد كړيدى دا مشرې په هغې كښې حق ته رسېدلى دى او كه خطا شويدى پداسې حال كښې چې ده دالله تعالى دكتاب او دهغه د رسول د سنتو څخه اعراض كړيدى ، خصوصاً هغه وخت چې دا مقلد گمان كوي چې ده دچا تقليد كړيدى د ده ته د هغه رايې بس دي او د الله تعالى كتاب او دهغه د رسول سنت ته څه ضرورت نه پاتې كېږي"

نو مونږ همدا وايو چې اى خلكو راځئ د وحې تابعداري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کینې هدایت نشته او وحی کښې فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته وحی بنده شو یده او دهغه نه وروسته په امت کښې هیڅ ته وحی نده شوی او نه به وروسته وشي ، هر کله چې وحی نه راځی نو په امت کښې داسی معصوم څوک نشته چې دهغه ټولې خبرې دی صحیح اوحق ته رسیدلی وي بلکې دامت هرڅوک به کله خطا کیږي او په خطا به مأجور وی اوکله به حق ته رسیږي لکن مونږ باندې دچا اقوالو پسی تلل لازم ندي بلکې ناروا دي . نو په همدې ګناه مونږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نومونه ږدي اوغواړی چې خلك دحق د قبول نه منع کړي .

نوځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سمیتم بها اهل الحدیث	وناصري القرآن والإیمان
سمیتموهم انتم وشیوخکم	بهتابها من غیرما سلطان
وجعلتموها سبة لتنفروا	عنهم کفعل الساحر الشیطان
ما ذنبهم والله إلا أنهم	اخذوا بوحی الله والفرقان
وابوا بأن یتحیزوا لمقالة	غیرالحدیث ومقتضی القرآن
وابوا یدینوا بالذی دنتم به	من هذه الأراء والهذیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نوموړ دي چې تاسو په اهل حديثو او د قرآن او ايمان په امداديانو اېښې دي تاسو او ستاسي مشرانو پرې بې دليله په تهمت دا نوموړ اېښې دي ، او بيا مو دا نومونه کنځل ګرځولي دي او دا د دې لپاره چې خلک پرې متنفر کړئ ستاسو دا کار د جوګي ساحر او شيطان په څېر دی ، والله چې د اهل حديثو بله ګناه نشته مګر دا چې هغوی د الله وحې او قرآن اخيستې دی او ددی نه انکار کوي چې د قرآن د مقتضی او د حديثو نه غير د بل چا خبرې ومنی ، او هغوی د دغه دين چې تاسو يې کوئ چې هغه د خلکو رأی او باطلې خبرې دي د هغه انکار کوي ".

نوموړ يوازې او يوازې خلکو ته دا وايو چې د الله تعالی کتاب ومنئ او د الله تعالی د رسول محمد صلى الله عليه وسلم احاديث ومنئ او دا خبره د اسلام د ښمنانو باندې ډېره بده لګېږي نو بيا ورسره څه دليل نوي نو کله وائي چې دا وهابيان دي او کله وائي چې دا مذهب نه مني او کله څه او کله څه وائي او پدې نوموړو غواړي چې خلک له حق څخه بند کړي او د صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه يې متنفر کړي ، موږ وايو چې موږ مؤمنان او مسلمانان يو يوازې قرآن او حديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو او د قرآن او حدیثو خلاف خبره چې د هرچا وي مونږ يې
منلو ته تیار نه یو نو که دغه رنګه خلکو ته تاسي وهابيان وائي
نو وهاب د الله نوم دی او مونږ د الله بند ګان یو نو مونږ ښيا
وهابيان یو لکه چې یو شاعر وائي :

إن كان تابع احمد متوهباً فأنا المقر بأ سنى وهّابى
انفى الشريك عن الإله فليس لى رب سوى المتفرد الوهاب
لا قبة ترجى ولا وثن ولا قبر له سبب من الأسباب
كلا ولا حجر ولا شجر ولا عين ولا نصب من الانصاب
ايضاً ولست معلقاً لتميمة اوحلقة اودعة او ناب
لرجاء نفع اولدفع بلية الله ينفعنى و يدفع ما بى
والإبتداع وكل امرمحدث فى الدين ينكره اولوا الالباب
أرجو بأنى لاأقاربه ولا أرضاه ديناً وهوغيرصواب

ترجمه : که د محمد صلى الله عليه وسلم تابعدار وهابى وي
نو زه پدې اقرار کوم چې زه وهابي یم زه د الله تعالى نه
شريك نفې کوم نو ديواځې وهاب رب نه سوا زما بل رب
نشته نه د کومې کومبزې نه امید کېدای شي او نه د کومې
درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه ورته سبب جوړېدای
شي . همدارنګه نه د کومې تيګې نه او نه د کومې ونې نه او نه د
کومې چینې نه او يا بلې درګاه نه د فايدې امید کېدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه نه زه تعویذ تړم او نه کوم بند تړم او نه څه غابن غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کوندی څه فائده به راته ورسوي او یا به را څخه څه مصیبت لیرې کړي ، بلکې یوائې الله ماته نفع رسوي او ما څخه تکلیف لیري کوي ، هر نوی کار نه او په دین کښې له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امید لرم چې داسې بدعاتو ته به نه زه نږدې شم او نه به ورته دبن و وایم ځکه چې دا کارونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وایې :

" اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان .

المیزان الکبری للشعرانی ص۵۷ ج-۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لری "

امام شافعي وایې :

" اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم "

المیزان الکبری للشعرانی ص۸ ج-۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې وو ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اختلاف په وخت کښې

د حل لاره

هر کله چې د مؤمنانو ترمنځ کښې اختلاف پیداشي نو د حل لاره يې داده چې په قرآن او حديثو به فيصله کوي.

الله تعالی فرمايي:

"يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنكُمْ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا".

(النسا - ۵۹)

"ای مؤمنانو! د الله ومنئ او د الله د رسول ومنئ. او د اميرانو چې ستاسو نه وي، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پيدا شو نو د هغي رجوع الله او د هغه رسول ته وکړئ که تاسي په الله او د قيامت په ورځ ايمان لرئ، دا تاسو لپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت".

الله تعالی فرمايي چې که تاسو په الله او د قيامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لري نو د اختلاف په وخت کښې الله او دهغه رسول یعني دالله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړئ که په رښتیا مومن یئ. دالله کتاب او دهغه د رسول سنت و منل هېڅکله به زمونږ تر منځ اختلاف پاتې نشي، اختلاف د صحابه وُ تر منځ هم پیښېده، لکن کله به چې هغو ته د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوې به د خپلو او یاد بل چا رایوا او اقوالو پسې نه تلل بلکې د دلیل تابعداری به ئې کوله لکه د مثال په توګه:

کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو اوله خبره دا وه چې عمر رضی الله عنه وویل دا به څوک نه وائې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چې دا واقعه محدثین او مؤرخین داسې را نقلوی:

"عن ابی هریرة قال: لما توفی رسول الله صلی الله علیه وسلم قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقین یزعمون أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد توفی وأن رسول الله صلی الله علیه وسلم والله ما مات ولکنه ذهب إلی ربه کما ذهب موسی بن عمران فقد غاب عن قومه اربعین لیلة ثم رجع إلیهم بعد أن قیل قد مات ووالله لیرجعن رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدي رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص۳۰۵ ج-٤

* ابو هريرة رضي الله عنه وائي چي كله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شونو حضرت عمر رضي الله عنه ودرېده او ودي ويل : ځينې منافقان داګومان كوي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال داچي په الله قسم دى چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوى ندى لكن هغه خپل رب ته تللى دى لكه څنګه چي موسى بن عمران عليه السلام تللي ؤ هغه دخپل قوم څخه څلوېښت (٤٠) شپي غائب ؤ او بيا ورته راوابس شو، او په الله قسم دى چي رسول الله صلى الله عليه وسلم به بيا داسى بېرته راځي لكه څنګه چي موسى عليه السلام راغلى ؤ نود هغو خلكو لاسونه به غوڅ كړي چي وائي : رسول الله وفات شويدى " .

لكن حضرت ابوبكر رضي الله عنه چي كله خبر شو نو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دليدلو لپاره د عائشې رضي الله عنها كور ته ننوت او كله ئي چي وليد چي هغه وفات شوى . . . . . نو بيا راووت او حضرت عمر رضي الله عنه ته ئي وويل : چپ شه؛ هغه چپ نشو بيا ابو بكر رضي الله عنه خلكو ته مخ كړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حمد و ثنائ وروېله بيائې وويل :

"ياأيها الناس إنه من كان يعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن كان يعبد الله فإن الله حي لا يموت" .

"ای خلکو که چا د محمد صلى الله عليه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلى الله عليه وسلم وفات شو اوکه چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندی دی او نه مرکيږي" .

بيائې دا آيت ولوست :

"وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات او قتل انقلبتم على اعقابكم ومن ينقلب على عقبيه فلن يضر الله شيئاً وسيجزي الله الشاكرين" . آل عمران - ۱٤٤

"محمد ندی مګر رسول دی له ده نه مخکښې رسولان تېرشوېدي . اياکه مړشو اوياووژل شو نو تاسو به وروسته ګرځئ ؟ اوڅوک چې وروسته وګرځېده مرتد شو نو هيڅکله الله ته ضرر نشي رسولی او زر دی چې الله به شکر کوونکو ته بدله ورکړي"

نو کله چې عمر رضي الله عنه دا آيت واوريده نو حيران شو اوپه ځمکې را پرېوته اووئې ويل :

"عرفت أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قد مات" .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شویدی" .

عمر رضی الله عنه چې کله آیت واورید سو سمدستي د خپلې رائي او قول څخه وګرځېد او دلیل ته تسلیم شو او د اوسنیو رندو مقلدینو غوندې یې ونه ویل چې د دې مطلب دا دی او یا هغه دی ، هیڅ تأویل او تحریف یې پکښې ونکړ بلکې خپله خبره یې پرېښوده.

همدارنګه بل خلاف د صحابه وو منځ کښې دا راپیدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چېرته ښخ کړو ، ځینو وویل چې مسجد کښې یې ښخوو او ځینو وویل چې خپلو اصحابو سره یې ښخوو ، ابوبکر رضی الله عنه وویل :

"إني سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم يقول : ما قبض نبي إلا دفن حيث يقبض" .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۱۴ ج ٤

"ما رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اورېدلي دي چې : هر نبي چې مړ شوېدی نو هغه ځای کښې ښخ شوی کوم ځای کښې چې د هغه روح قبض شي" .

نو کله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو نو ټول له خپلې رائې څخه وګرځېدل او حدیث یې ومانه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښې د رأيي منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمائي:

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا﴾

(الاحزاب - ۳۶)

"او هيڅ يوه مؤمن سړي او مؤمنې ښځې ته دا روا نه دی چې کله الله او د هغه رسول فيصله وکړي نو هغوی ته دی د خپله ځانه څه اختيار وي او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهۍ سره".

نو د قرآن او نبوی احاديثو په مقابل کښې بيا د مؤمنانو دا اختيار نشته چې خپله او يا د بل قول او خوښه وړاندې کړي بلکې که دا کار چا وکړ هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

او گمراه وي .

همدا رنگه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

« قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله » اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

« رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دى : زما امت به په څو دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولوكښي دلوى فتني والا به هغه قوم وي چي دين په خپله رايه قياسوي د الله حلال به پري حراموي او الله چي څه حرام کړي هغه به حلالوي » .

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبر صادق دى رښتيا هم هغه څوک چي دخپلى رائ اوخواهش پسي تللى دي د ډېر حرام ئي حلال کړيدى او د ډېر حلال ئي حرام کړيدي اودا تحريم او تحليل په حنفي فقهاؤكښي د ډېر زيات دى هرڅه كښى ئي له ځانه تقسيم کړيدى چي دا حلال دي او دا حرام دي اودا مکروه دى ، دا فرض دى اودا سنت دي ، دا مستحب دى اودا مباح دي ، حال دا چي اکثره دا سي وي چي هيڅ دليل پرې نوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائي چي ما ته شعبي وويل:
«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فخذ به وما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«دغه خلکو که تاته د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه حديث بيان کړ نو وائي خله او که په خپله رايه ئي وويل نو د قضاء حاجت په ځای (بيت الخلاء) کښې ئي وغورځوه».

ابوبکر رضي الله عنه وائي:

«أي أرض تقلني وأي سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص٥٣ ج-١

«کومه ځمکه به ما بار کړي او کوم اسمان به پر ما سيوري وکړي که ما د الله د کتاب په يو آيت کښې له ځانه خبره وکړه او يا مې داسې څه وويل چي زه پرې نه پوهېږم».

عمر رضي الله عنه وائي:

«السنة ما سنه الله ورسوله صلى الله عليه وسلم لا تجعلوا خطأ الرأي سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص٥٤ ج-١

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چي الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم مونږ ته بیان کړیدی تاسو د نورو خلکو د رأيي خطاء د امت لپاره سنت او لاره مه جوړ وئ ".

عمر رضی الله عنه وائي:

"اتقوا الرأی فی دینکم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱

"تاسو په خپل دین کښی له رأيي څخه ووېرېږئ".

همدارنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه وویل:

"أصحاب الرأی اعداء السنن اعیتهم الأحادیث ان یحفظوها وتفلتت منهم ان یعوها، واستحیوا حین سئلوا أن یقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأیهم فإیاکم وإیاهم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱.

" د رأيي خاوندان د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو دښمنان دي دوی د حدیثو یادولو سترړی کړل (یادي نه کړل) او دوی ونه ساتل (یادي نه کړل) نو ورڅخه وتښتېدل او دا ورته شرم ښکاره شو چي کله ورڅخه پوښتنه وشي او ووایي چي مونږ نه پوهېږو، نو پخپله رأيه یي د سنتو خلاف وکړل نو تاسو د غسي خلکو څخه ځان وساتئ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

رېښتیا هم موږ چې په اوسني عصر کښې ګورو
هغه علماء چې د خپل خواهش او د رأیې تابعدار دي
داوړه تر شرم او عار ښکاري چې کله ورځنه پوښتنه وشي
او دوی ووایې چې موږ نه پوهېږو نو بې علمه فتوی یې
خلکو ته ورکړي او زیات خلک یې د الله تعالی د لارې
او غوره شوی دین څخه بل لوري ته روان کړل او س ورته
دا عار ښکاري چې د حق تابعداري وکړي او د صحیح حدیث
لپاره خپله خبره پرېږدي نو دین څخه یې داسې یو شی
جوړ کړ چې د خپلې غوښتنې او خپل خواهش تابع یې کړ
فضلوا واضلوا خپله هم ګمراهان شو او نور خلک یې
هم بې لارې کړل.

هدارنګه عبدالله بن مسعود رضی الله عنه وویل:

تاسو باندې به وروستی کلونه د تېرشویو نه ډېر بد تر
راځي بیا یې وویل چې ستاسو غوره خلک او علماء به
له منځه لاړ شي (وفات به شي) بیا یې وویل:

«ثم یحدث قوماً یقیسون الأمور برأیهم فیهدم الإسلام» اعلام الموقعین ص۵۷ ج۱

«بیا به داسې خلک پیدا شي چې ټول د دین کارونه به په
خپله رایه قیاسوی او اسلام به نړوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي :

«لو کان الدین بالرأی لکان اسفل الخف اولیٰ بالمسح من اعلاه وقد رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم یمسح علی ظاهر خفیه»

رواه ابو داود .

«که دین په رایه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه د بر د مسحې وړ ؤ حال داچې ما رسول الله صلی الله علیه وسلم لیدلای ؤچې د موزو د پاسه طرف باندې به یې مسحه کوله».

نو علی رضی الله عنه هم په رایې رد کوی . او وائي چې که دین په قیاس او خپله خوښه وای نو زما په نزد به کار دا وه چې مسحه انسان د موزی په لاندینۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله علیه وسلم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه کړیده .

نو مونږ یې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قیاس پریږدو .

عبدالله بن عباس رضی الله عنه وائي :

«من قال فی القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعین ص۵۹ ج-۱ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

«چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأيه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړي».

همدارنګه نور صحابه کرام رضوان الله عليهم هم د رأيې او قياس رد صحوي نو مسلمانانو ته دالازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په يوه ديني مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نوکه د قرآن او حديثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي اوکه نه ورته ودی وايئ چې زه نه پوهېږم او ديوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عيب ندی چې يو څوک ووايي زه نه پوهېږم لکن دا يو لوی عيب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم د هلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي.

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك و أتوب إليك

○

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة
تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد
بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library